

ՀԱՅԿԱՅԻՆ

ՄԷՃՄՈՒՆԻ ԱՆՊԱՐ

ՀԱՅԿԱՅԻՆ

DIRECTION DU JOURNAL

MEDJMOUA-I-AHBAZ

65, Grand rue de Péra, Taksim, 65

ՏԵՂԵԳՆԵՐԻՆԻ ԿԵՆՏՐԱԼ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԽՈՐՀԱՆՈՒՄԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԿԵՆՏՐԱԼ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԽՈՐՀԱՆՈՒՄԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԵՆՏՐԱԼ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԽՈՐՀԱՆՈՒՄԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԿԵՆՏՐԱԼ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԽՈՐՀԱՆՈՒՄԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

مجموعة اخبار
بكاوغلى قديم جاده نو ص 65

ՖԵԼԵՐԵՆ ՍԱԳՈՉ-ԱՂԱՅ 1830—1910

Կը հնչէ զինադադարի փողը, և Ադրիանուպոլիս հանդիսարան կ'ըլլայ խաղաղութեան դաշնագրոյն, կնքեալ Ռուսիոյ և Թուրքիոյ միջեւ 1829 Սեպտ. 14, որուն երկուստեաներորդէն վերջին յօդուածն է «Թող ապա Զայ-Հոռոմէականաց իրենց կրօնքը ազատորէն պաշտել» և Ասիայ Գաղղիոյ և Աւստրիոյ յաջորդեալքը, որուն համար կը միջնորդեն Ռուսիոյ Նիկողայոս յաղթական կայսեր առջեւ, և գուցէ Տ. Անտոն Լեւոն Բուցցիանդի (Կուզնեցի) որ Զայ-Հոռոմէականաց կողմանէ միեւնոյն իմաստով աղերսագիր ուղղած էր կանխաւ առ կամ Նէստէլուս, Նախարար Ռուսիոյ արտաքին գործոց, Հազիւ թէ դաշնագրոյն պայմանները հրապարակ կ'ըլլին, Զայ-Կաթողիկէները կը փութան դիմել Բ. Իրան աղերսագիրով մը, որուն մէջ կը պարզեն թէ իրենք ուրիշ կերպով չեն կրնար ազատորէն պաշտել իրենց կրօնքը, բայց եթէ էջմիածնական Հայոցմէ անշատ Հասա. կուրթի մը կ'ազմելով, ըստ որում իրենց դաւանանքը կը տարբերէր անոնց դաւանանքէն, ինչպէս յայտնի կ'ըլլեր առաջին թիւագրութեան փերմանին յառաջաբանէն և Սուլթան Մահմուտ Ասիլ Սրկերդէ մասնաւոր իրաւէ մը կը զրկէ Բ. Իրան, որով կը հրամայէ զատել Զայ-Հոռոմէականները Գուռ-գաղութի Պատրիարքարանէն և Բ. Իրան այս կայսերական իրաւէն առնելով՝ պաշտելու մը կը զրկէ Զայ-Հոռոմէականաց Աւագործերոյ ընտրելու համար իրենց եկեղեցական ազգայնեմ մը:

Այս պարագաներուն մէջ Հոռոմայ Բրաքիանտան ալ վերկար եպիսկոպոսութիւնը շնչելով՝ Կ. Պոլսոյ Առաքելական փոխաւոր Սոմաթիոն Գործընկեր միջոցաւ կը փութայ ծանուցանել Զայ-Կաթողիկէից Աւագանոյն իրենց համար եպիսկոպոս մը ընտրել, որոնք 1830 Փետր. 15/27, Ասիական Ֆէնէի թողը գումարուելով, Մայրաքաղաքին մէջ գտնուած վեց քահանայներով և բոլոր արհեստաւորաց առաջաւորներով միասին ընդ ամենը 96 հոգի՝ եպիսկոպոս կ'ընտրեն Անտոն Վ. Նուրիճեան, հետեւելով և ոչ մի կանոնադրական կամ սահմանադրական օրինաց, այլ միայն Բրիտանիա Առաքելոց և Նիկեացեոյ դարաւոր աւանդութեանց՝ որոնցմէ յայտնի կը տեսնուի ժողովրդեան մասնակցութիւնը կրօնի պաշտօնէից ընտրութեան մէջ: Պիոս Ը. Քահանայապետը կը հաստատէ Նուրիճեանին ընտրութիւնը 1830 Յուլիս 6ին տուած կոնգրակաւ, և միանգամայն Արքեպիսկոպոս-Նախագահ կը հռչակէ զայն, որուն կնք էր նաեւ Կ. Պոլսոյ Նախագահական Սինոդոյն հաստատութեան կոնգրակը միեւնոյն թուականաւ, անկախ բոլորովին Լիբանանու Կրիկիոյ Կաթողիկոսներէն, որուն դէմ կը բողոքէ Գրիգոր Պետրոս Զ., Ազգիս Նուրիճեան մէջ երկուստեան ծագելուն համար:

Նորընտիր Նախագահը այն ատեն կը գտնուէր ի Հոռոմ, ուր Եպիսկոպոսական օծում առնելով՝ կուգայ ի Պոլիս Հասա. րակութիւնը ուրիշ ազգաց նման հոգեւոր

և քաղաքական իշխանութիւնը մէկ անձի վրայ կեդրոնացնելու ռազմով՝ կը ներկայէ զայն Բ. Իրան իբրեւ Ազգայնաւոր, որուն հաստատութեան կը միջնորդեն նաեւ Կաթողիկէ դեսպանը, ի մասնաւորի Աւագործական Բ. Իրան սակայն չուզեր զայն ընդունիլ՝ Աւագործի ինքնակալին խորհրդով Հոռոմէն զրկուած կարծուելուն համար, որով Զայ-Հոռոմէականաց մեծամեծերը վերստին գումարուելով, Ազգայնաւոր կ'ընտրեն Մանուէլի որդի Տ. Յակոբ Վ. Զուքուրեանը, և Բարձ. Եպարգոսին կը ներկայացնեն, զոր ի Բ. Իրան հրաւիրելով՝ կ'զգեցնէ անոր խիստ, և կուտայ Ֆէրման հաստատութեան և կը կոչէ զայն «Բիս-կոպոս միլլիթը Գաթողիկէան»։ 1246 թէ՛ն 21 (1830 թէ՛ն 24), կուտայ նաեւ անոր նազըր մը իբրեւ հակակիւռ, Մանուտ էտնէմ էֆենտին: Այս վիճակը սակայն չառ երկար չտևէր, վասն զի Զուքուրեան չորս տարի ետքը վախճանելով՝ յաջորդը Տ. Յարութիւն Վ. Զուքուրեան ի հեճուկս հակառակորդաց «Պատրիարք» անուամբ կը վերապատուի և հակակիւռն ալ կը վերցուի միջնորդութեամբ Տիւղեան Յակոբ Զէյնէպի, տեսուչ Արքեպիսկոպոս Րանոյն և սեղանաւոր Մայր Կայսրուհոյն: Նուրիճեան 1838 Յունուար 20ին վախճանելով՝ տեղը կ'անցնի ազգային ընտրութեանը Հոռոմային Սարգիս Պոլսոյ Երեւանի եպիսկոպոսը, որ իր հաստատութիւնը Գրիգոր Ժ. Քահանայապետին առնելով՝ անմիջապէս կուգայ քաղաքի իր Աթոռը ի Կ. Պոլիս, ուր այն ատեն Վիսնտիոյ Միթիարեաններէն Զ. Կարապետ Վ. Յայրեան՝ Զայ-Կաթողիկէից Դ. Ազգայնաւոր Պատրիարքն էր, յաջորդ Վիսնտիար Միթիարեաններէն Զ. Գրիգոր Վ. Էնքուրեան ազգայնաւոր Պատրիարքին:

Մարուշեան՝ Հոռոմայ ստիպմամբ իրեն փոխանորդ կարգած էր Հասուրեան Տ. Անտոն Վ. Ը, որ 1842ին Հոռոմ երկրորդ Անարգաքայ արիւղաւորութեամբ օժանդակ եպիսկոպոս ձեռնադրուած է: Ասիոյ մը իր Տիքով՝ Մարուշեան Նախագահին հետ գ'երթայ Պէոյլեւաթէ, Պիլեզիկ-ճեանց տունը, ուր իրեններուն հետ Մարուշեանին հրաժարագիրը կը պահանջէ: Այնուր Ժողովին զարմանքով երեսը կը նայի, և ճիշդ մ'անգամ չհասնելով կ'ըլլայ կը սեկնի, և նաեւ կ'ըլլէ կազմուածահար ըլլալով՝ քանի մ'օրուան մէջ առ Աստուած կը փութի 1846 Յունիս 22ին: Հասուրեան մահունէն տարի մ'ետքը Հասուրեան Անտոն օժանդակ եպիսկոպոսը անոր կը յաջորդէ ոչ թէ Ազգին՝ այլ Հոռոմայ ընտրութեամբ, տեսնենք թէ ինչպէս: 1847 Օգոստոս 6 Յուլիս Գրիգոր Մայր Եկեղեցւոյն արան կը հրաւիրուի Ազգային ժողովը, ուր Գիւր. Հասուրեան կը կարգայնէ Հոռոմայ կոնգրակ մը, նախ լատիններէն պատճենը և ապա անոր տաճկերէն թարգմանութիւնը, որուն էական կէտն էր հետեւեալը՝ «Երբ Կ. Պոլսոյ Նախագահը վախճանի, այն ատեն դուռն (Գիւր. Հասուրեան) Նախագահայ թիւը թողլով՝ Կ. Պոլսոյ Նախագահութիւնը ձեռքդ առ»։ Այս կոնգրակը ունէր իր գրական օժանդակ եպիսկոպոս ձեռնադրուելէն ի վեր: Ժողովականք կը չուարին ըսելով ինչեւ կոնգրակին իրաւունքը, և մեծ շնչկոցէ մը ետքը՝ խոր լուռութիւն մը կը տիրէ, և երկար

խորհրդակցութիւններէ զինի՝ թէեւ յաւանապա կ'ընդունին Հասուրեան Նախագահութիւնը, բայց բողոք մը կ'ուղղեն Հոռոմայ՝ եղած ապօրինութեան դէմ, որուն մէջ կը շեշտեն այս արարչին ապագային օրինակ ըլլալը, ինչպէս նաեւ իրենց կ'ընդունան ազգին հոգեւոր և մարմնաւոր իշխանութիւնները մէկ անձի վրայ կեդրոնացնելու կամ ոչ իրաւունքը, վասն զի Հասուրեան այն ատեն միանգամայն ազգէն ընտրուած Ե. քաղաքական Պատրիարքն էր, ուսկից հրաժարեցաւ 1848ին, որպէս զի յստիպուի ընդունելու նորոգ պատուութիւնէ հաստատուելու երկուստեանից ժողովոյն որոշութիւնները, զոր կանխաւ մերժած էր: Այս նախագահը թացաբեր կերպով Տէրութենէ ֆէրման առաւ իբրեւ կրօնապետ 1858ին, ըստ այնմ որ զաւառային Եպիսկոպոսայ ընտրութեան և անոնց Մուրախիսական ֆէրմանն առնելու համար Պատրիարքին դիմելու հարկին մէջ չգտնուի, որ այն ատեն Անտոնեան Միթարեաններէն Զ. Նիկողայոս Վ. Կակոնեան էր, յաջորդ Տ. Յովհաննէս Վ. Սէլիւան Զ. ազգայնաւոր Պատրիարքին, որ դէպքը Կակոնեանի հրաժարականին պատճառ տուաւ 1860 Օգոստոսի մէջ, և անկէ ետքը Պատրիարքական Աթոռը 6 տարի թափուր մնաց:

Գրիգոր Պետրոս Ը. Տէր-Աստուածատուրեան Կրիկիոյ Կաթողիկոսը չափազանց կը բողոքար միացնել Ազգին բաժանեալ երկու նուիրապետութիւնները: Ըստ այնմ 1864ին վերջերս՝ երկու արքեպիսկոպոս նուիրակ կը զրկէ ի Կ. Պոլիս բանակցութեան համար, Տ. Միթարեան Արքեպիսկոպոսը՝ երկուստեան արքեպիսկոպոսը, և Գալանեան Զ. Սուրբաս, նորապսակ արքեպիսկոպոս Անտիոքայ և Անտոնեան Միթարեաններէն Արքեպիսկոպոսը: Առաջինը նմանաբար համաձայնեց զօժ կ'երթայ և տեղը կը փոխանակէ Տ. Ներսէս Հայրեան Սեղանաւոր արքեպիսկոպոսը, Աստուք բանակցութեան մէջ կ'առաջարկեն երկու նուիրապետաց հրաժարութեամբ երկուստեան ընտրութիւնը, ինչ որ Հասուրեանին գործին չգար, բայց Տէր Աստուածատուրեանի մահը վրայ հասնելով 1865 թէ՛ն 28ին՝ ինչեւ առաջարկը աննշան կը մնայ, Լիբանանու Զայ-Կաթողիկէ ժողովուրդը մատուցել վրայ կը համարուէր, ինչպէս և այսօր, որով Կրիկիոյ աթոռոյն այրիացած պահուն սկզբանէ հետէ Սիւրհոգոսական եպիսկոպոսները միայն գումարուելով ի վասն Վերափոխման Կուսին Չմաւառ, ընտրութեան կը մատչէին, ինչպէս եղաւ և այս անգամ որ Կրիկիոյ Աթոռոյն եպիսկոպոսներէն դուրս Կ. Պոլսոյ Նախագահ Արքեպիսկոպոսը Կաթողիկոս ընտրեցին, Անտոն Պետրոս Թ. անուամբ, յաջորդ իրաւունք և արտօնութեանց իր նախորդաց, և երկու նուիրապետական Աթոռներն ալ միացուցին առանց ժողովրդեան կամքն չարցնելու:

Հասուրեան նորընտիր Կաթողիկոսը՝ Ազգական Ստեփան Վ. ին հետ Հոռոմ կ'երթայ, ուր Պիոս Թ. Քահանայապետին ազգին բողոք իրաւունքները յանձնելէ ետքը՝ Պալիսում կ'ընդունի, և Բարբել վրայէն Կ. Պոլիս գաւառաւոր՝ 1867 Օգոստոս 7ին Ս. Աստուածածնայ Վերափոխման օրը Կաթողիկոս կ'օրհնուի Աթոռանիստ և կեղեցին, Հետք կը բերէ Ս. Գրիգոր Հոռոմ

սաւորչայ մեծ նշխարը ձուլածոյ տապանի մէջ դեռեցուած, նուէր Ս. Քահանայապետին: Այս ամենը բաւական չըլլալով՝ քաղաքական Պատրիարքութեան ֆէրմանն ալ առանց մէկու մը գիտակցութեան ձեռք կը բերէ յարքուցուած: Հաստատութիւնը կը փութայ աղերսագրաւ ծանուցանել Պետութեան՝ թէ չկրնար ինքնամատոյց Պատրիարք մ'ընդունիլ, այլ զայն միայն որ ինքը կ'ընտրէ: Այս ինքնատիր Պատրիարքը ժողովուրդը զբաղեցնելու համար Կաթողիկոսական ընդհանուր Սիւրհոգ մը կը գումարէ 1869ին, որով կ'ընէ ամեն ինչ պիտի կարգադրէ, Բայց Վատիկանեան Տիեզերական ժողովոյն հռչակմամբ Սիւրհոգը կ'ընդմիջի, և ժողովական Զայրերը ամեն ինչ կ'ընդունան իրենց իրաւունքով միայն, որ չմեկնած Տեղապահ կը կարգէ Քասպարեան Բարսեղ Արքեպիսկոպոսը, Այս քաջ հովիւը մինչ ժողովուրդը իբրեւ հայր կը յանձնաձգէ և անոր հետ համերաշխ կ'ընթանար, ահա Հոռոմէ կը հասնի յանկարծ Առաքելական Կարապետ Գաղասիոյ Արքեպիսկոպոսը, որ Տեսուչընդառաջի օրը Սիւրհոգեան Նիկեացի Քասպարեանի պաշտօնակալութեամբ իր Տեղապահութեան կոնգրակը կարգադրելու տուած ատեն՝ ժողովուրդը «Չենք ընդունիլ» աղաղակելով քաղաքականութեամբ դուրս կը խուժեն, և անմիջապէս Համազգայն ընկերութեան վարժարանը կը համալսման իրենց կրօնական պարտականութիւնը կատարելու համար, որոնք արդէն Յունուար 25 թ. Յայտարարութիւնն ստորագրած էին երգուրնաւով իրենց գլխուն և իրենց որդոց վրայ մինչև ցմահ պաշտպանելու Ազգին իրաւունքները: Աւայս ամենը կը փութան աղերսագրաւ հաղորդել Պետութեան և ինքեղ իրենց համար պաշտօնական կերպարանք և եկեղեցի մը: Օսմանեան բանակին մը Կառաւարութիւնը կը շնորհէ անոնց այն եկեղեցին, ուսկից թիշ օր առաջ բողոքանք մէկնած էին և կը ծանշնայ զանոնք առանձինն Հասարակութիւն «Ծարք էրմէնի Քաթողիկէ» Արեւելեան Հաթողիկէական անուամբ, Առանկով օտարութեամբ 1870 թ. եղալայտեաց խնդիրը, զոր ռաթիկը սկզբնապատճառին մականունէն առնելով «Անդիստանիստութիւն» ստուանց, մինչդեռ Հասարակութիւնը անձնակալութեան հետ խնդիր չունէր, այլ սկզբունքի, որով կ'ուզէր իր Ազգային իրաւունքները պաշտպանել:

(Շարունակելի) Ս. Հ.

ԱՍՆԱՍԱՆ ՄԱԼԻՄԱՐ

Առանաւան Թէրթիպակ գոյիսիօնեան եազըլան մէջ ուսուցարան իսթիլարաճ իթտիկիմիզ մարիւմաթա կէօրէ, Կ-Բաթիթիզ իթիպ. Էֆ. հարկէթիլէրին Տէրիսաւանթէ կէթիլմէջ իւզըթ թայեին օլընան Էուրաթասար, Մայիսին 10ընճը սապահը Մէրիթէ վասըլ օլընչար տըր: Վաթոր դահէթ էրքէն հէթիլթիլիստէն, եալընճը Գիւր Յովսէփ Վ. ձմաճեան իլէ մահչիլի քահանայարք վէ պիւր գալ ալիարահական, պեհանը ըսմը խօյաւոթ իլիլ վաթորա կիթէպիլմիլը տըր: Իլիս Ս. Կաթողիկոսը սուխի պիւր գալ հաթիթատան պէրու Մերթին:

Եօգ տրր. հէր շէյէ հազրր օլան պիր ա-
տէմ, վէզաիյէ քէմալը սիւ քիւն իլէ մուհ-
թազըր պուլուհուր:

[illegible]

ԿԻՐՈՏ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

Այա Թիւրքիսիսն պիր մուհարիրիւր
Մէճլիսի մէպուսանըն Էն Նուֆուզըն ապա-
սընտան պիրի իլէ Կիրիտ մէսէլէպի իւզէ-
րինէ միււադաթ իթմիշ, վէ պու միււա-
գաթտա մէպուսը միււալըլէյն, մէզքիւր-
մէսէլէ հուգուզըն Սալթանաթը Սէնիէյն
զայրը միւսալիտ սուրէթտէ թէսվիյն ի-
տիտիկի հաւտէ, Մէճլիսին էքսէրլէյթի
էֆքըսըը օլմագ իւզըն, աթիտէք պէհա-
նաթտա պուլունմըշ տըր. Ճէկը հաւի
տէվլէթլէր, Կիրիտ մէսէլսիւրտէ տէվլէթը
Օսմանիէ ալէյնէնաէ պիր Էսքըրէ վէրիւրէ-
վէ Շուհանտան թարգլիյի իսթէմէսինի հիւ-
քիւմէթը Օսմանիէյն մէն իտէրլէր ի-
սէ, հիւքիւմէթ, հալը հազըրը մէյտանա
գօյմագ իշին տէրհալ Մէճլիսի մէպուսանը
թօրլանաագ տըր։ Պիզ, պու իշիտիլմէմիշ
բօլիթիգա գարարընտան տօլայը Էվրօքա
տէվլէթլէրինէ զարըն իւանը հարպ իտէմէ-
յիզ. ֆագաթ Նիլիզտէն կէլէնի Էսքուս-
զըզ, վէ պուսա Էվրօքանըն միւստալմէլէյն
հազգը օլմանաագ տըր։ Մէճլիս, Չէ սաաթ
զարֆըտա, պիւլիւն Շուհան իւկպասը-
նըն մէմալիքի Օսմանիէտէն իսրաճընը
միւթթէֆիդէն գարարալաւորաագ տըր։
Ջանն իտէրիզ քի, պիր գաշ սէնէ էվլէլ
Րուսանիա թարաֆընտան աշին թէպպիրին
իթմիլիսզընտան տօլայը պիր շէյ տէնիէ-
մէտիլի կիպի, պիզէ տէ պիր շէյ տէնիլէ-
մէյնէնը տիրո։

* Բարիդատն, խարիճէ նապըր Ռի-
ֆարթ բաշա թարաֆընտան Պապը Ալիյէ
կէլէն պիր թէլէկրաֆտա, համր տէվէթ-
լէր միւսանընաս ճերէնան իտէն մուզաթե-
րաթ նէթիճէսինտէ, իսլամ մէպուպարը-
նըն՝ կիրիտ մէճլիսի միլլիտինէ կիրմէսինէ
գարար վէրելուկի պլտիւրիմիշ տիր, Հա-
նիւտաւ մուզիւր ճէնէպի քօնոռօլալընիւս
պու գարար պլտիւրիմիշ վէ կիրիտ հիւ-
թլիմէթը մուվադդաթմարնա թէպլիդ իթ-
մէլէրի իխթար օլունմըշ արը: — Սոն իս-
պէրէրէ կէօրէ, տէօթթ տէվէթլէր՝ կի-

որոս մէսէլէսինի էսասէն միւլգաղէրէյէ պաշ-
լամընջ օլտուգլարընտան, նէթիճէսինն պէճ-
լէնմէքտէ տիր: — Ճուլմա իրթէսի կիւնիւ:
Ինկիթէջրա մէկիրի Պապը Ալիյէ կիտէ-
րէք, ոստորազամ բաշա իլէ պիր ոսաթի
գատար միւլգաղթ իթմիշ տիր: Պու միւլ-
լազամթտան ստերա Հազգը բաշա՝ խարի-
ճիէ միւլթէշարընը նէգտիինն ճէլպ իտէ-
րէք, կօրիւշմիւլշէր տիր: — Ենվմը մէզ
քիւրտէ Իսթանպոլ մէպուսը Ամմէտ նա.
սիրի պէյ, Սամսոն մէպուսը Մէնէմէտ Ա.
իլ պէյ վէ Ամասոն մէպուսը Անմա Շէվ-
զը պէյ Պապը Ալիյէ կիտէրէք, ոտաթիլէ
նազըրը վէ ոստորազամ բաշա իլէ միւլա-
զաթ իթմիշէր տիր: Պու միւլազաթ՝ կի-
րիտ մէսէլէսի իւզգէրինն ճէրէնան իտիպ,
թամաթի լէքէտար օլունմընջ տիր: Սա-
ուզամ բաշա՝ նէշուղ պիր սուրէթը թէս-
վիլէ գարարլաշտըրըմտաղընը, լաքին
պիր գաշ կիւնն գատար ալէագատար տէվ-
լէթիթնն պիր գարար վէրթիճէկինի վէ
պու. գարարըն՝ չիւպնէտիզ հիւքիւմէթը
Օսմանիէ լէհինտէ օլսմաղըրը, եսնի կի-
րիպն Սուլանան իլնաք իտիլթէնէկինի
վէ պէքէնէնն ճէվապ ալընջ ալընմաղ
թէվլիթ իտէնէկինի պէնան իլէսիշ տիր

Աթինաստան յունիս 5 թարիխիյէ ան
լընաս պիր թէլէկրաֆտա տէնիլիւօր քի
(Նիւսսեթ օգոստոսաս հալլ օլունանսգ
օլան կիրիտ մէսէլէսինին գաթիլէն հալլին
տէկին, սէվէթլէրին 1. 1910 սէնսիր քւ.
քաթ գոլօսընթ թաատիգ, 2. կիրիտ հըւ.
քըւմէթլինի դէսմէն թասլիպ, վէ 3. իպա.
մէպոսլարըն պիլա եէմին կիրիտ մէնսիւ
միլլիսինէ խիսալ իթտիրիէնէ գարաթ վէր.
սիքլէրինի, վէ պու միւտսնէթ գարփէր
քաաֆէրի միւլքիլաթը իպալէն վէ գա.
նարպընը սինաս թարիզլէրէ գապու.
իթտիրէնէ մուվաֆագ օլանսգլարըն մէ
մուլ իթտիրէրինի Աթինա գազէթլարըն
եպլընօրլար» — Յունան գրաւը, բազա
նապահը Րօմանս սէրպը գրալլտէն օլլ
թաամը իթմիլ, վէ շօլլէտէն անորա իթա
լիս գրաւը, կրանտ Օթլէտէ Յունան գրա
լընա ինատէի զիւսարէթ իյլէմիլ տիր. —
կիրիտ մէսէլէսի սէպէպլիլէ գրալ ժօրժը
իսթիֆա ֆիքրինտէ օլտուզընա տարի տէ
վէրանս իտէն չայնանըն ալ ու չուսը օլ
մաորըզ անէնս իսթմէքտէ տիր.

*** Իզմիր զազեթալարներտ ազունար
ղընա կօրէ, Պարագետար Սիւլէյման աղա
Րուսալ վէ Օսմանըլ մուհարէպէնէ ճնա
սընտա գուլամնըլ օլտըրըր սահնամըլ Հիւս
նաուսալ քուրսէ չըգաթմըլ վէ տէրհալ 500 կէօ
նիւլլիւ պօւ սահնաղըն ալթընա թօրան
մըլ տըր, Թիւրքէն զազեթալար Իզմիր վիւ
լայէթիննալ 50,000 կէօնիւլլիւ չըգաթիւ
նէ կիւնի հազըրըրար Իզմիրն Անէնէ զազե
թասը, «Սուլհը միւսէլլան» սէրէվհալ
պիր պաշ մէգալէսինտէ տիւնը քի, վազ
թմըղտա պիր տապահնըլ հալընըզ
իւ զազանըլ տապահաըլ թէ հազըգուզ իթ
մըլ տըր. հէր կէօնա ինթիմալէ հազըր. ա
լէխուսուս գուվվէթի օլմազ լազըմ տըր
Տիկէր սուրէթէլէ նէ՛ մուսուֆազաի մէնա
ֆիւ, նէ՛ տէ թէէնթին սուլհը ումմիլ դա
պիլ օլամազ ։»

* Կիրիտ մէտէկէսինն սոն ալընա
բէնկ հագգընտա «Թանին»սէն օգոնաաընը
կէօրէ, մէտէկէլ սուրէթը գաթիլէտ
հալ իչին գապինէէր արասընտա վուգո
պուան միւղաքէրաթ գաթիթ օլընմըլ տըր
ձորանա հիւքըմէթի Պաաը Սլինին հօգ
թար հազաաընը գապու վէ իթասլիպ
Կիրիտ մէտէկէսին արըթը սուրէթը գա
թիլէտէ հալ իթմէք իւլըրէ միւղաքէրաթ
կիրիշմէք թարիգինն թըրհին իթտիլէ վ
իւկիրթէրա հիւքըմէթի տէ պու միւղա
քէրաթա իչիթըրաք իլէտօկին հապու, իք
կուէ մէվէլ իւնկիթէրապ պու հօգթանա
ղաաընը սուրէթը գաթիլէտէ թէրք իլէմ
տըր, Պինաէն ալէյն իւնկիթէրաանը մու
ժանաաթը հաւտիլըլէ Կիրիտ մէտէկէսին
հալըլ վագթըլ ամիլէ լաալիք իտիլ
պուղուշուօր, Տէվլէթիքինն չու հապ
չիտր մէշնօր օյաճաղաըն հօգթա Կիրի
Միւսլիման մէպուաաընը մէճիսի միլլէ
գապուլ իթտիրմէկէ վէ գաաը վէ միւվ
թիթիլէ իշֆու վագթիքէ իտէպիլմէլի
թէէմին իլէմէկէ միւսնաաըր գապաճա
աըր :

Համոյ տէլէլէթերին Հանաւ ժէն
բալ գոնսուսաբար թարաֆընտսն կիրիտ
հիւքիւնէթը ինքարյէսինէ իբի նոթա վ
րկսիշ տիր, Վրլիւն կիրիտն իւլամ
սուքարընն (նիւֆիլէթերին) գրալ ժօրս
եւմին իթմէեթէ, ունսուրլէթէրնն տ
վառարը, վէ իբննիսիյէ Իւլամ մէպու

Հարընըն, Կինէ Եէմին Իթմէ Զսիպին Կիրիտ
մէճլիսի միլլիսինէ զապուլէթի թալէպ օ
լընմըշ տըր:

«* «Պէտրիներ թաղապետ»-ն Վիեննայտան
աթիւտեքի թէէէգրաթ չէքիւմիշ տրի . ՍՍԵՐ
էաղարտ Իրէյ, Բիթթաթ քաչաւտ տէմիշ
տրի քի, Կոկիլթէրաթ Թրեքիւտանն միւ-
րաճաւ լարքիւտանն ինէ՛ գօրգաթ, ինէ՛ միւ-
թէէսաթ օլտըր . Տիկէր թարուիտան Ֆրան-
սա, մէսիւնէն գաթիէն հալլիւն քէնտի .
սի էօն աւագ օլաւգ իսթմէքտէ տրի .
Հաթթա Մ . Բիշօնը, Կիրաթի աաւքիւրի
Օտաւսիէնին չըգժաար ֆիքրիտէ պուլըն .
միշ օլտըր՝ լաքին իթալիա թարաֆըն-
տան մուսալիֆէթը չէտէնէ ուղարտըր
րիվանէթ իսթիլէն քէտ տրի » :

* * Ձերանգ Գուրթը Յայլուներս Իս-
թանպոտան չէքլէն պիր թէլէկրաֆի
կէօրէ, կէչէնտէ Մէջիսի մէպուսանսա
ստորաղաւ բաշանէն Կիրիս Դէշէլսի հազ-
գընտս իրատ իթսիկի նութընէ պաղը
ֆըգրալար՝ Ինկիլզ մէնֆաթիկնին խոյ-
նուտաշլլըղընր մուհիպ օլտըղընտան, Ին-
կիլիզ մէֆաթէթի, պու ֆըգրալար հազ-
գընտս Դապը Ակիտէն իլլաշաթ իթմէմիշ
տիր, — Սման Օթօման՝ պու հապատիսի
Թէքզիպ իտիօր:

* * Ավստրիա ինչ միւլթէֆիք, օլան
Ալմանիանըն, Գիրթո մէտէնտի միւզաքէ
րաթընա լաեղգ օլաղըլ տըրէնէտէ էնէմ
միյէն վէրէնէկի, վէ պու պապտէ Վիէն-
նա գաօրանտիյիլ տէ իսաղէքթըրթալ պա-
լաեաճաղը Պէրլինտէն խաղէր վէրիլիեթը

* Տիւն Եւոնան սէ ֆիրի, սատարգամ բա-
չալը զիեարէթ ի իմիշ տիր, Աէ ֆիրին՝ պոյ-
գովմաման չիբիւայէմ ի իմտիկի վէ սատ-
րազամ բաչա թարաֆընտան՝ պոռնըն մէն-
իւրքիւմէթին էլինտէ օլմասաղըլ հօլընտա-
ճէվապ վերիւտիկի սէօլմէշինտիր։ — Ագչա-
լիւզէթին իւրքէա, սուրէթըլ իուուստիւտ-
իւրքիւմ իտէրէք, ՚էտարի հազըթի հազ-
գընտա միււզաքէթի իտիւմիշ տիր։

*** Եռանան էմիգրատներն զէ սէֆինէլէ
բինէ գարշը Թրապիզոն, Սամսոն զէ Գր
րէսոնսա պոյգօթմօ իւան իտիպիկնոնէ
Բանէլլէնիք, Իոնիոն զէ Տէսթոնիւսմ վա
բօր գուժաւնիւարը, պոյգօթմօն խ
թառնան գաւառ Գրարաճէնիք սէֆլէնէր
նի թաթիկ իթմիլլէր սիր:

* Տիւն Պէտրոսընտա պիր շախա տ
 վերան խոիեորտը: Կէօյա Եռնանըլապ
 դարըը թէնավուզ վուզու պուլանա
 Եռնանըլապ թէնէթ Խտիլէնէք Խիլէ
 «Թանիւն», պու շախալը թէքզիլ խտէրէթ
 Օսմանըլապըն: Կիշ պիր դէման քնտի միւ
 տաթիլըլէրի օյան էննէպիլէրէ գարըը, վէ
 լէվ Խիւշմէնէրի պիլէ օլապար, թէնա
 վուզ Թիւքիլէնէր օլամանազալարըն, վ
 էկէր Եռնանըլապըն: յէվէքէթիթիզաթ
 իխրաճարը ւազմը պիլէ կէլէն, պու տ
 նէզաթէթ տաիլէսիւնտէ Կիւքիւմէթէ իճ
 ռա խտիլէնէկիլի խազմըլ աքր:

ԱՐՆԱՎՈՒՏԼԸԳ

Սէլանիք 6 յունիս. — Մամուռն Ենփ
քէթ բաշա, պու ագշամ պուրանա վաս
օլտու. Միւշարիլէյն, Ռիթօկէ տը Սալ
նիքիւն պիւր մուշարրիլի իլէ միւլագաթն
տա, վազիֆուլ իթիմամ պուլտուղըն
պիւրթիւն Գոսովա վիլանէթիւնն իթամ
իթիլիկիւն պէնան իթիմիշ տիւր. Սալըն
Մալիսիա ճինէթի զալմըշ տըր քի, օրատ
1500 զատար ասը պուլունմագտա տըր
Օրանսընն իղլալը իտուտսը՝ պաշ գօման
տան Թօրլուտ բաշանա ինալէ իտիլմ
տիւր. Տիլիք միւսանէմէլէին վուգուր
միւրնիլիլ իտէ տէ, էմըր իթամսը վէ Թէշ
քը սիւան հէր հալտէ վուգուտ պուլուն
տըր. Հարպիէ նաղըրը, իւլմէթէն, իտա
րէի էօրֆիլէ էննաքնտա իսլանաթ, ումո
րը անֆիա, Ժանտարմա թէնիգաթը պ
տիկէր ամէլետաթ իճրասըլա իշթիղալ իտ
լէճէկիւն պէնան իթմիշ տիւր. Իքի եր
իլթիլմտա մէքթէզ արլտարագ, պուլնի
տա ետընըզ իթիւրքէճ վէ Թանսըղա էօ
րէթիլէճէք տիւր. Արնալտուսըլզ աստքի
միտանքնտա պուլունան րէտիֆլէր՝ իքի
տանա օրատա զալունագլար տըր. Պ
կիւնէ գատար զապթ օլունան միւնալար
միգատարը՝ 15,000 առէթէ կէյմիշ տի
Պիլճիւմէ Արնալտուտ րուէնասար շուէ
նատէ Մալիսիաստա պուլունուտօրալ.

Սէլանիք, 6 յունիս. — Գոսովա վալ
սի տախի Սէլանիյէ վասսլ օլտու, Միւշ
րիէյն, Արնափուսըղստա, Թանրիբի նո

Քուռա պլրապեր ասեր գորարսնա
պաշլանաճաղընը, վէ իսանըն սէպե-
պի իսթանպոլսա պուլունան պազը
նուփուզը քիսէլէյրուն թէշվիզ օլունը
Բընապարտ ըէյպերնին խոշուտսուզըը
օլտուղըն պէանն իթմիշ տիր, Հարպիէ
նազըը վազթը հարէքթիթի շէնուզ թայ-
եին իթմէմիշ տիր, լաքին եարըն Տէրի-
նսէկիթին միւթէվէճճիհէն հարէքթի թուէ-
ճապի միւշիթմիւր տիր:

ՊԱՊԸ ԱԼԻՏԷ

Սատրապամ Հագգը բաշա՝ բազար իր-
թէսի կրննի Պապը Սիւնէ կիթմէմիշ տիր-
Օ կրննի սուֆէրմանն հէվը գապուլը օյ-
աղըննտան, Յըրմար, Ռուսիա, Ավստրիա,
Րուսնսիա վէ Պուկնարթման սէֆիրէ-
րիլէ Իրան մասունհիկիւզարը Պապը Ա-
ւիյնէ կէմիշէր, ֆագաթ սատրապամ բաշա
պուլըննատըղընտան, հաղընզ խարնճի
միւսթէշարը Գուլումման Յովհաննէս պէշ-
ա միւլապագաթ իթմիշ տիր- Սատրա-
պամը Պապը իր իշնէ կէմէմիշ իթմիֆա-
թիսիկնէ համլ իտիւմիշ իսէ տէ, պու ըր-
վայթթ՝ պրզպաթ միւշարիւշէն թարաֆըն-
տան, վազը օլան պիր սուպէ վէրտիկի-
նէվապա իթէքզիպ օլընմըշ տըր- Սատրա-
պամը սէֆիր, բազար իթմիշ սուպաթը
սատրապամն զօնաղըննա կիտնիթ ք, միւ-
շարիւշէն իւէ միւլապագաթ իթմիշ տիր- Սատ-
րը սապըգ Հիւսէյին Հիւմի բաշա, բազար
իթմէսի սաշաւը Պապը Սիւտն տախիլի
նազըրը վէ պատնիւզ զօնաղըննտան մա-
լիէ վէ տալի նազըրլարըրը զիտարէն իւ-
լէմիշ տիր Հիւսէյին Հիւմի բաշա, պու
սուտթիւլ, հիյին ալմաթթիւնն քէնտիսի
վուզուտ պուլանն բէամ խօշամէտի զիտ
րէթիւթիւնն մուզպպէլէ իթմիշ տիր Բազար
իթմէսի սաշամը, Իթմիհատ վէ Խէքազգ
Ֆըրըպար րէխի Սալիլ պէշ իւէ Օրման վ
մատնէ նազըրը վէ մպուտանտան պիր գա-
զաթթ, տախիլիէ նազըրը իւէ միւլապա-
թի միյնէր տիր

Սատորազում բաշա տիւն Պապը Ալի
կիթմիշ, վէ ագչամա գառար մէշղուլ օ
մուշ սոր :

ԱՍԳԵՐ ՖԻՐԱՐԻԼԵՐԻ

Պիր Շուշանն վաթորըւյա Սէլանիքտէն
Արեւմտեալըդա 100 դատար զայրը միւս-
ւիմ ասքեր կէօթիւրիւմէքտէ իքէն, վա-
թոր՝ Վօրօ էօնիւնտէ տուրմուշ, Վէ պո-
տրապ Է Ուօն ասքեր՝ թայֆանըն եարաթը-
մըւյա Ֆիրաթ իթմիշէր տիր: Հէր նէ գա-
տար տիկէրէլէրն Ֆիրաթըն մշտան վէր-
մէմէք իւզրէ թէտապիլի լազըմէ իթթի-
խազ իտիլմիշ իսէ տէ, Ծնէֆէր ասքը
տաան գարապան չըգմանտ մուվաֆազ օշ-
մուշլար, Վէ Նպր թարաֆընտան ալըզը
լարլա գտպուլ օլունմըշլար տըր, Վօրօ Օռ-
մանը շէնպնտէր թրթիւսթօ իթմիշ Վէ
բուխիս միւտախէլէսինի թալէպ իյլէմիշ
տիր: Էօյլէտէն սնըրա իւշ ասքեր տաան
քէնթալէրնիս տէնիզէ աթարազ գարաեա
չըգմըւյա տըր: Գաեզգըլարըն վաթօրա
եանաշմաւընա միւստատտէ իտիլմէմիս իշին
Ժանտարմալար կէօնտէրիլմիշ տիր: Պու
գարդաալըզ արասընտա իքիսի էրմէնի օ-
լարազ տիկիր Է ասքեր տաան Ֆիրաթ իթ-
միշէր տիր:

ՎՐԻՊՆԿ ՎԵՐՋԻՆ ՅՕԴՈՒՄԾԷՄ

(Սխալ) (Ուղիղ)

նախանձապաշարեալ) (նախապաշարեալ

փաստի նմանող . . .) (փաստի նմանող . . .

փաստ մ'իսկ) (բան մ'իսկ

ԱՄՏՂ

ՄԻԻԹԵՑԵՐՐԻԳ ՄԱԼԻԻՄԱԹ

Տիւն Մէճիւի ահանտա իմքիեազար
գանուար միւգաբէն ոլունուբէն, ազա-
տան Աբրահամ քաչանն իւղէրինն պիւ-
տէն պիւր ֆէնալը կէլէրէք, պաեւլմը
վէ տէրաւ Մէճիւի մէպուսանտուն Տր.
Տաղաւարեան էֆ. իւ Տր. Բիղա Նուր
պէլ տաւլէի օլընարաք, ինրա իտիլէն թէ-
տաւլի վէ իսկիմաս սայէսինտէ միւլարի-
լէն քէնտիօրինն կէլէպիւմիւ, վէ պիւ ու-
րապիւր իրքեապէն, իշամլէկեպանընա
կէսնտէրիմիւ տիւր:

Ի Տ Ա Ր Է Խ Ա Ն Է
Պեյողովունա Քազսիմ Բաթեկանե Ն.
Միւսիրք մեռուլ զագէթա
ԹՕԼԱՅԵԱՆ